

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti
za celo leto . K 84—
za pol leta . K 42—
za četrt leta . K 21—
za 1 mesec . K 7—
Za Ljubljano mesečno 7 K
Za inozemstvo mesečno 12 K—
Uredništvo in uprava:
Ropitarjeva ulica št. 5
Uredn. telefon št. 50

Bridka ura.

Slovenski narod krvavi na novi rani: Koroški plebiscit je za nas neugoden in dežela ima pripasti avstrijski republiki. To bo seveda vplivalo na predstoječa pogajanja z Italijo, ki zdaj čisto gotovo ne bo hotela odnehati in bo še nove zahteve stavila: da bi namreč Italija in Avstrija tudi ob Karavankah neposredno mejili druga na drugo. S tem bi Slovenija postala pohabljenec, oropan svojih najvažnejših življenjskih organov. Noben narod ne bi plačal tako drago za svojo osvoboditev od Avstrije in za združitev s Hrvati in Srbi kakor slovenski: Hrvatska bo najbrže rešila vsaj Dalmacijo, mi pa nič.

Nočemo razpravljati o tem, kaj je vse krivo, da smo izgubili Koroško. V enem oziru smo vsi krivi. Toda glavni krivec je naša osrednja vlada, ki so ji Koroška in slovenski interesi sploh deveta briga, pač pa jo zanima par ušvih albanških gnezd.

Tukaj je krivec! Dokler tam doli v Belgradu ne bodo razumeli, da nismo Velika Srbija, ampak Jugoslavija, da ni naloga naše osrednje vlade uvajati cirilice, zraven pa si polniti žepe s provizijami in izvoznicami, dokler tam ne spoznajo, da imajo opraviti s svobodnimi in enakopravnimi brati, ne pa s podjarmljenimi državljani druge vrste, tako dolgo bomo doživeli razočaranje za razočaranjem in za Koroško pride Gorenjska. In mi sami smo slepi, da se ne moremo vsi zediniti vsaj v tem, da imamo zahtevati kar popolnejšo avtonomijo, da si imamo zagotoviti tisto mesto, ki nam v Jugoslaviji gre, da bomo v Belgradu in pred vsem svetom kaj pomenili, ne pa da se še sami proglašamo za brezpomembno pokrajino, ki more najti svoj spas le, če se čimprej odreče slovenstva in svoje kulturne samobitnosti.

Mi se spričo tega samo čudimo, če sploh nismo že davnej postali zagrebška županija ali pa da nam vobče dajo še tako dolgo neke posebne pravice, n. pr., da imamo svojo vlado, ki itak ne more nič storiti. Kaj smo mi pravzaprav? In nas sploh marajo in potrebujejo? Ali nas morebiti samo zato trpe, ker se nimamo nikamor dajati?

Zakaj se je sploh vršil plebiscit na Koroškem? Kdo bi nas bil preganjal od tam, če bi mi ne bili hoteli iti? In če se je plebiscit na Koroškem vršil, bi se moral logično tudi na Primorskem. In končno, zakaj smo ob plebiscitu sami svojo upravno in policijsko oblast zveli na ničlo ali vsaj sami privolili v njeno oslabiljenje? Ali se res kdo bal, da radi tega Italija začne z nami vojsko? Ali ne veste, da danes vsak laški vojak pomoče puško v travo, če pride od resnega, in da samo nacionalni hujšakci vpijejo? Vojske se danes sploh nobena iz ententnih držav ne upa napovedati, da ne pride do popolnega socialnega poloma. Ampak stvar je najbrž čisto enostavna ta, da je o naši usodi že davnej vse določeno in da imamo mi pravico samo pogledati v lonec, ko je juha že skuhana.

Sicer pa imamo še nekaj upanja, da stvar ni končno izgubljena. Naša osrednja vlada naj pošlje nemudoma par polkov, da zaščitijo koroške Slovence in da sploh tam ostanejo, dokler se ne razveljavi plebiscit, ki ni izraz, ampak potvorba volje slovenskega koroškega ljudstva, skrbno predpripravljena sleparija, uprizorjena dogovorno med Italijo in Avstrijo. Če se to zgodi, potem bomo verjeli, da nas še kdo ščiti in da nim ni treba obupati; če ne, pa bo Bog že dal, da se kako obranimo in ohranimo. Bili so še hujši časi.

LDU Reggio Nell, Emilia, 10. okt. (Stefani) Na dop. seji konference soc. koncentracije so govorili govorniki proti maksimalizmu, pri čemer so posebno poudarjali, da je nemogoče uvesti v Italiji sovjetske. Poslanec Marroni je slavil delavnost Turattija, ki so ga prisotni viharo pozdravljali. V popoldanski seji je Treves obrazložil vzroke za edinost stranke in proti nasilstvom. Zborovanja se je udeležilo 350 delegatov, med njimi 230 poslancev.

Dajte račun!

Zastopnik belgrajske vlade pri plebiscitni komisiji v Celovcu je gospod Jovanović. Ta mož je bil poslan v Celovec, da zastopa pri plebiscitni komisiji naše interese. Kako je to storil, smo spoznali v polni meri v nedeljo in bomo čutili še mnogo hujše.

K vsem samolastnostim laških delegatov, ki jim je Anglež pritrjeval, je molčal. Molče je dopustil, da so Nemci vpisali na tisoče ljudi iz cone B ter od drugod v ime. Na pritisk od entente je brez protesta zaukazal, da se vojaštvo umakne s Koroške. Danes niti prsta ne gane, da bi ščitil naše ljudstvo pred nemškimi tolpami.

Človeku se zdi, kakor da bi gospod

Jovanović deloval v tistem soglasju z Lahi in Nemci. Saj je ministrski predsednik Vesnić rekel, da smo prijatelji z Lahi. Razumemo, da so srbski vodilni politiki lahko prijatelji z Lahi, saj bodo na naš račun dobili cel kos Albanije.

Naše razmerje z Belgradom in njegovo vlado se je po koroškem plebiscitu spremenilo, in sicer temeljito spremenilo! Že doslej so se pojavljali glasovi začudenja, zakaj nas v važnih slovenskih zadevah ne zastopajo Slovenci. Danes pa so ti glasovi — en sam glas celokupnega naroda.

Belgrajsko vlado kličemo na račun! Prodajati se ne damo več!

—:—

Nemška socialdemokracija v koroškem plebiscitu.

Vodilna vloga socialdemokracije.

Ljubljana, 13. oktobra. Medtem, ko si naša socialdemokracija pravzaprav ni upala dosti na dan, je nemška socialdemokracija storila proti Slovincem na Koroškem več ko vse druge stranke. Pred seboj imamo članek dunajske socialdemokratske »Arbeiterzeitung« z dne 8. t. m., iz katerega sledi, da so nemški socialdemokraci imeli v boju proti Slovincem celo delež.

»Arbeiter-Zeitung« poročajo iz Celovca 8. t. m.: Priprave za plebiscit so končane. Jutri ob 8. uri jutraj se demarkacijska črta zapre in v nedeljo ponoči zopet odpre. Danes so ves dan v velikem številu prihajali glasovalci od zunaj, posebno delavci iz Steyru, potem z Westfalskega in Virtemberskega. Bilo je več sto oseb. Imamo čut, da bo pri glasovanju socialdemokratsko delavstvo odločilni element, in sicer tako v Celovcu, kjer razvija stranka mrzlično delavnost, kakor tudi v glasovalnem prostoru samem. Vso stvar vodita so-

druga Lukas in Pichler, dalje zastopnik kmetske zveze Schumy in krščanski socialc dr. Ruprecht, ki jim stojita ob strani sodruga Jobst in Rohr iz Borovelj. Po vseh krajih so se v zadnjih dneh vršili shodi po členu 2., na katerih so ob veliki vdeležbi govorili socialnodemokratski govorniki za glasovanje na korist Nemški Avstriji. Po vseh hratih so se ustanovili odbori, setoječi iz dveh socialnih demokratov in dveh zastopnikov meščanskih strank. Socialni demokrati so izdajali lasten list »Die sozialdemokratischen Mitteilungen« (Socialnodemokratski Vestnik), ki je izšel v šestih številkah po 10.000 izvodov. Središčne socialnodemokratske delavnosti so Berovlje, kjer vodi agitacijo sodrug Rohr.

Tako poročajo o svojem delu za plebiscit na Koroškem nemškoavstrijski socialni demokrati. Kaj je storila slovenska socialna demokracija za Koroško?

da na Angleškem. Pri nas pa je z dr. Gosarjevim odhodom zopet vse zaspalo. To je bilo tudi pričakovati. Da so le milijonarji brez skrbi!

POLJAKI SI NE DAJO VZETI ZEMLJE IN LJUDSTVA.

LDU Varšava, 10. oktobra. Včeraj je med debato v državnem zboru izjavil poslanec Moraczewski v imenu poljske socialistične stranke, da ta ne bo opustila boja za Gornjo Slezijo in za Tešinsko. Zadnja je večji del izgubljena, ali mi — je izvajal govornik — ne moremo vzeti na znanje izgube zemlje, na katerem prebiva po večini poljsko ljudstvo. Ta izjava je bila sprejeta z dolgotrajnim ploskanjem na vseh straneh, tudi na desnici. Govornik je zahteval od vlade, naj stori potrebne korake proti češkemu nasilju, ki ga izvaja nad poljskim prebivalstvom. Isto stališče zavzema poljska socialistična stranka v vprašanju Vilne, ki ima 30 % Poljakov. Mi ne želimo tuje zemlje, pa se tudi ne damo odvzeti naše, je zatrdil bivši predsednik zbornice med živahnim ploskanjem. — V imenu kluba narodno-krščanskih delavcev je podal poslanec Adamski enako izjavo.

LDU Lublin, 10. oktobra. Rusko časopisje naznanja pričetek pogajanj med Savinkovim in Petljuro.

LDU Lublin, 10. oktobra. Na slavnosti garnizije Balachowiczove vojske v Lublinu je proslavljala Savinkovo dejstvo, da je Poljska pomagala ustajajoči Rusiji.

LDU Riga, 11. oktobra. Predsednik Dabski je izjavil poročevalcu agenture East Express, da upa, da bo mir trajen, ker bo sklenjen na podlagi medsebojnega sporazuma in ne na podlagi sile.

LDU Varšava, 10. oktobra. »Kurjer Poljski« javlja, da je dospel v Varšavo iz Kamjenca ukrajinski minister Andrej Lewicki, da se udeleži poljsko-ruskih pogajanj.

LDU Varšava, 10. oktobra. Danes je bila v Varšavi prva seja češko-poljske komisije, na kateri so razpravljali o vprašanju Tešinskega.

Delavstvo na krov!

Kdor misli, da se kdaj v zgodovini prava ljudska vlada napravi v enem hipu, se moti. Pripeti se, da se najde pravi ljudski mož, ki je ljudstvu angel vodnik in varuh, a da ljudstvo res samo vlada, samo sodi in odločuje, je treba vselej zadostne predpriprave. Ta predpriprava je izobrazba in vzgoja.

Socialna politična izobrazba in vzgoja slovenskega ljudstva traja že nekako 30 let. Ves ta čas se socialno politična kultura pri nas smoteno goji. Pouk in vaja, velika in podrobna kulturna zborovanja, organizacije izobraževalne, gospodarske, politične, vzgojne za nas, za naše ljudstvo, za naše delavstvo niso ostala brez uspeha. V celi jugoslovanski državi je slovenski del državljanov najbolj dozorel, da vzame državne vajeti sam v roke.

Danes je ni več stranke, ki bi upala pri nas zagovarjati neljudsko obliko države. Delavska organizacija naša se je takoj ob početku nove države izrekla za popolno ljudovlado. Iz taktičnih ozirov, ker so prišli k nam bratje Srbi in da se preprečijo luti boji v notranjosti države in z ozirom na to, da preži na meji Italijan, je delavstvo trpelo, da predsednik države nosi ime kralj. A pravič, ljudskih pravic si delavstvo ne bo pustilo vzeti. Te mu morajo biti zavarovane. Delavstvo dobro ve, da ni predstavitev države tisti, ki mu jih želi kjerkoli omejevati, ampak da je kapitalistična struja in liberalna lažiinteligenca tista, ki bi rada skrila svoje neljudske namene za kako vplivno avtoriteto. Zato se ta jara gospoda ogreva na videz za kralja, v resnici pa ji je mar le lastni žep in prvi sedeži.

Ti ljudje se razumejo na vse vrste zvijače. Če se delavstvo izreče za ljudovlado, kriče, da ono izziva državljansko vojsko in ga razkričujejo za nepatriotičen element. Delavstvo se zaveda resnobnih časov, vidi Italijana na meji, vidi, da bi boj utegnil iziti slabo zanj, zaveda se tudi, da tisti, ki stoji državi na čelu, mu bogve koliko delavskih pravic sam zase ne dati ne vzeti ne more, ampak, da to store, da mu jih zjamčijo njegove organizacije, njegova Strokovna in njegova »Delavska zveza«.

V kolikor ta raste, v toliko raste tudi ljudska vlada v državi. Kdor skokoma kaj napravi, običajno nekaj zlomljenega naredi. Kdor pa pravilno razvije svojo moč, učini nekaj urejenega in trajnega.

»Delavska zveza« letos privikrat na javnem pozorišču poskuša svojo moč. Vse strokovno organizirano delavstvo hiti za svojim veteranom Gostinčarjem, da ob usodni uri zadoni delavski glas. V programu ljudske stranke so za enkrat vse delavske zahteve: avtonomija, delavska postavodaja — zlasti socialno zavarovanje, in zahteva, da ljudstvo samo odloča o miru in vojni.

Delavci, dvignite povsod visoko zastavo »Delavske zveze«. Še bolj visoko naj bo vidna na političnem polju, kakor je Strokovna na strokovnem. »Delavska zveza« mora biti najmočnejša, najštevilnejša veja v Slovenski ljudski stranki. A. K.

Zimsko delo.

SKUPINAM JSZ.

Zima je pred durmi, poljsko delo je po večini končano, dolgi večeri pa so tu. Kako nas vabi društvena soba, običajno naše zbirališče. Porabimo dolge zimске večere v našo korist. Zbirajmo se ob teh večerih vsaj enkrat na teden skupaj. Eden izmed tovarišev naj si vzame za nalogo, da bo govoril en večer, drugi pa drugi večer. Tako nam bo pretekla hitro zima in ne brez haska. Umsko bomo obogatili, zbrali si bomo zakladow, ki nam bodo v bodočnosti vedno koristili.

»Večerni list« št. 175 od 5. avgusta tega leta nam prinaša resolucije mariborskega tabora, resolucije, ki nam morajo celotno preiti v kri in meso. Sklepi mariborskega tabora so velevažni za skupnost in za vsakega posameznika. Ali jih poznate, jih razumete, veste li kaj hočejo? Vzemite jih v roke, obravnavajte jih! En večer bo premalo, obravnavajte jih torej

več večerov pazno, počasi. Debatu naj bo kolikor moč živahna. Sklepi so del našega programa, poznati jih moramo in delati, da jih izvršimo. Za nas so povelje.

Ne pozabimo se potem, ko je za en večer določena snov mariborskih sklepov pošla, ozreti nekoliko okrog sebe. Malo dnevno politiko premešati, nikdar ne škoduje. Danes kar dežuje modrih političnih sklepov, pregledajte jih in spoznali boste modrost raznih politikov. Vedeti morate, kakšna družba navdaja danes našo okolico.

Ce imate potem še kakšnega šalivca med seboj, naj tudi on pride do besede, da bo na koncu kaj smeja.

Spominjam se tudi mnogo delavskih večerov, ko smo po zaključku zapeli kako pesmico. Kako je bilo takrat lepo! Vsi smo se poznali, tovariška ljubezen je vladala med nami, z veseljem smo delali. Večeri in z njimi zima so minili, da sami nismo vedeli kedar. Toda sadovi teh večerov so nam ostali neizbrisni.

Skupine, idite na zimsko delo! Dajte tovarišem dušne hrane, krepite jih za nadaljnje delo!

Tovariši! Naša zimska zbirališča so v društvenih sobah. Hodite vneto na zimske delavske večere! Sad teh večerov vam bo v stotero plačilo. Na delo!

Politične novice.

+ Zaupen zvečer za tržiški sodni okraj se je vršil v nedeljo dne 10. oktobra v Domu v Trzinu. Iz vseh občin okraja so došli zaupni mošči. Videli smo tu zastopnike obrtnega, kmečkoga in delavskega stanu. Dr. Gosar je govoril o samoupravi, o našem volilnem redu in o kandidatih listah. Zaupni shod je protestiral proti krivični odmeri osebnega in dohodninskega davka, ki se posebno občuti v tržiškem okraju in ki utegne uničiti marsikoga. Istotako se je soglasno obsodila trošarina. Zaupniki so se razšli s trdnim sklepom, da bodo delali za zmago SLS na dan volitve 28. novembra.

+ Delavsko zbornico obljubujejo. — »Jugoslavija« poroča, da je sklenilo ministristvo za socialno politiko (to je liberalni magnat dr. Kukevec) ustanoviti »Delavske zbornice«. Vprašamo, zakaj že ne prej? Naša »Jugoslavija, strokovna zveza« je ustanovitev delavskih zbornic že dolgo zahtevala, bila je to že na sestanku delegatov spomladi v Zagrebu sklenjena stvar, ali ravno ta »socialni« minister dr. Kukevec je celo stvar zavlačeval. Sedaj pred volitvami pa hoče najbrž to porabiti kot volilni manevar, da pridobi volivce delavce za takozvano narodno-socialistično stranko. Delavci se ne bodo dali farbat. Če vam kje pridejo s takimi trditvami, povejte jim, da je Jugoslovanska strokovna zveza delavske zbornice zahtevala, za nje delala, in da bi se bila ta delavska zahteva tudi izpeljala, da pa so bili liberalni kapitalisti vedno proti njej, zato, da bi delavci po delavskih zbornicah ne prišli do svojih pravic!

+ Volilno gibanje Hrvatske Ljudske stranke. Zupanijska skupščina Pučke stranke v Zagrebu se vrši 17. oktobra 1920. Na skupino pošljejo vse Seljačke demokracije (kmetске organizacije) in meščanski klubi po dva delegata. — V Splitu se je 11. oktobra vršil velik kmetски shod Pučke stranke. Tudi po manjših krajih Dalmacije in Hrvatske se vrše izvršno obiskani shodi Pučke stranke.

+ Razcep v srbski komunistični stranki se je končnoveljavno izvršil: na eni strani stoje zmernejši elementi z Lapčevićem in dr. Topalovićem na čelu, na dru-

gi strani so ostali skrajni radikalci. Verjetno je, da bo Lapčević kandidiral na socialnodemokratskem programu.

+ Pučka stranka v Dubrovniku. Dne 1. t. m. se je na sestanku strankinih zapnikov v Dubrovniku ustanovil klub Hrv. ljudske stranke. Peščica demokratskih fantalinov je skušala oslabiti vtis tega dogodka, kar je pa le izraz obupa nad lastno demokratsko stvarjo.

+ Protizveza proti mali ententi? »Daily Telegraph« je dobil poročilo iz Helsinkisa, da se proti mali ententi snuje nova zveza: Poljska, Finska, Ogrska in Rumunija. Rumuni so to vest demtirali.

+ Čokorilovstvo. Zagrizeni srbski elementi v Bosni, ki jih vodi zloglasni Čokorilo, so si ustanovili lastno stranko: Srbsko narodno organizacijo. Le-ta je 29. septembra 1920 izvolila v Sarajevu nov odbor, kateremu načeljuje Gjorđe A. Čokorilo. Novi odbor je prevzel v svojo začasno last sarajevsko šovinistično srbsko glasilo, »Srpsko Zoro«, ki začne v kratkem izhajati dnevno kot glasilo S. N. O. »Srpska Zora« se bo tiskala v lastni tiskarni. Čokorilova Srbska narodna organizacija si pripisuje velike naloge; oboja srbsko cepljenje po strankah in pozivlje vse Srbe, naj se združijo v njej za odločilno borbo, ki ni več daleč. Na shodu S. N. O. v Bilješu so prejšnjo nedeljo sprejeli resolucijo, v kateri zahtevajo, da se čim prej oživotvori Velika Srbija, da se postavijo pred sodišče in kaznujejo vsi odgovorni in neodgovorni faktorji in posamezniki, ki so na katerikoli način napravili Srbom kako krivico, da se vsi uradniki, sodniki in nameščenci, ki so se tekom vojne kakor že bodi pregrešili proti Srbom, takoj odpuste iz službe in postavijo pred sodišče. Vse to v imenu »pravde in civilizacije«. Blazniki!

+ Tirolska ob odhodu v Italijansko sužnost. 9. oktobra je južna Tirolska z žalovalnimi slovesnostmi nastopila Italijansko sužnost. Na predvečer so žalno zvonili vsi zvopovi širom dežele, naslednji dan so se po vseh cerkvah vršile žalne službe božje, šole so potem, ko se otrokom pojasnili žalostni pomen dneva, zaprli, zaprte so bile vse trgovine, s hiš so visele črne zastave. Deželna vlada je imela žalno sejo, na kateri je sklenila, da ne bo nikdar ničesar storila, kar bi moglo škodovati upanju na zopetno združitev in osvoboditev celokupne Tirolske. Politične stranke so izdale oklic na narod, v katerem izrekajo najostrejši protest proti aneksiji in obnem trdno upanje, da pride dan osvoboditve. Oklic so podpisale vse tri stranke: Tirolska ljudska stranka, nemško-napredna in socialnodemokratska stranka. — Italijane sme biti strah! Neizbežno pride dan, ko bodo dajali nazaj ne samo Tirolsko, ampak tudi vse jugoslovansko Primorje!

+ Masařyk za nemške dijakke. Te dni je sprejel češkoslovaški predsednik Masařyk deputacijo nemških vseučiliščnikov, ki so mu predložili spomenico o stanovanjski in socialni stiski dijaštva. Masařyk je obljubil nemškim dijakom 2 milijona kron iz Masařykovega fonda. Tudi je izjavil, da ni nasproten temu, da se nemške visoke šole premeste iz Prage v nemško ozemlje.

+ Enver pašine poslanice med bosenskim muslimani. Kakor poročajo sarajevski listi, se širijo med bosenskimi muslimani letaki, na katerih sporoča Enver paša, da pripravlja pod rečo zastavo osvoboditev celega mohamedanstva in pa upostavo kalifovega prestola. Končno poziva vse bosenske muslimane, naj bodo tudi oni pripravljeni, da na odločilni dan vržejo s sebe srbski jarem. Letaki so bili ljubili, da jo še ljubim, in druge neumnosti in nesramnosti, da me je sram, jih ponavljati — Da, ta dan bi se skoraj zakadila eden v drugega!... Storil sem, kar sem moral: nisem več prihajal h Katarini in njenemu otroku, Filipa sem pa le včasih slučajno srečeval, če sva imela na istem prostoru delo.

Saj me razumete, bil sem preveč naklonjen Katarini in malemu Kamilu, nitim jih mogel čisto zanemarjati. Ob sobotah zvečer, ko sem vedel, da je odšel Filip s svojimi tovariši, da zapije svoj zaslužek, sem se sprehajal v tistem delu mesta, srečal včasih dečka, se pogovarjal z njim, in da ni odhajal praznih rok, če je bila prevelika revščina v hiši, si lahko mislite. Mislim, da je ta ničvredni Filip vedel, da sem podpiral njegovo družino, in da je zatisnil oči, ker mu je bilo to prav ugodno... Hočem hitro končati, ker je povest prežalostna. Leta so potekala, Filip se je vedno bolj poglabljal v svojo strast; Katarina pa, ki sem jo podpiral, kolikor sem mogel, je vzgojila svojega sina, in zdaj je lep dečko dvajsetih let, dober in pogumen kakor ona... Ni delavec, učil se je, naučil se je risanja v večernih šolah in sedaj je pri nekem stavbeniku, kjer si mnogo zasluži. Četudi je stanovanje še sedaj vedno žalostno, če je pijanec prisoten, gre vendar že bolje, ker je Kamil zelo dober za svojo mater. Ko sem po enem ali dveh letih spet srečal Katarino, se je zelo spremenila, uboga žena!

menda tiskani v Skadru, odkoder se širi turška nacionalistična agitacija med mohamedanci na Balkanu.

+ Iz Tržiča. Socialni demokratje so imeli 10. oktobra v svojem prostoru volilni shod. Govoril je Ebin Kristan. Norčeval se je iz avtonomije in se ogreval za republiko. Komunisti, ki so bili tudi navzoči, so godrnjali med govorom.

Dnevne novice.

— Knjižica »Socialna predavanja«. »Delavska strokovna organizacija«, »Jugoslovanska Strokovna Zveza« se še dobi pri tajništvu Jugoslovanske Strokovne Zveze v Ljubljani, Stari trg 2/I. Namenjena je pred vsem delavskim organizatorjem in voditeljem. Cena 6 K.

— Tedenska številka »Večernega lista« bo izhajala poslej ob sredah meso ob četrtkih. To na znanje predvsem dopisnikom.

— »Zora-Luč« Z današnjim dnem smo razposlali vabila na naročbo »Zore-Luč«. Prosimo vse one, ki bodo prejeli vabilo, ki mu je priložena položnica, da se mu nemudoma odzovejo, če hočejo list še pravočasno prejeti. List se tiska in tiskarna zahteva število naročnikov. Ker stane nabava vabil in položnic za naše primitivne denarne razmere naravnost ogromne vsote, uljudno prosimo vse one, ki lista ne mislijo naročiti, da nam položnico vrnejo.

— List se bo doposlal samo onim, ki se bodo odzvali vabilu potem dopisnice ozir. bodo poslali naročnino. — Uprava »Zore-Luč« za Slovenijo

— Ljudski oder na Vrhniki. V nedeljo, dne 17. oktobra ob pol osmi uri zvečer uprizori Ljudski oder iz Ljubljane v Rokodelskem domu na Vrhniki predstavo »Pretekani Scapine« (Scapinove zvijače), komedijo v treh dejanjih.

— Nezačevanost med orožniki. Kakor poroča »Srpska Zora«, je med srbskim in ostalim orožništvom v Jugoslaviji veliko nezadovoljstva. Za 1. oktober so orožniki v Beogradu odklonili plačo in odpovedali pokorščino. Pripravljen je bil za vse slučaje 2. polk. Mnogo žandarjev so razorožili in zaprli. Orožniki so izjavili, da za dosedanje plače ne služijo več. Kakor poročajo, so orožnikom zvišali plačo za 4 dinarje dnevno.

— Izredni občni zbor Hrvatskega novinarskega društva se vrši 12. oktobra v Zagrebu. Edina točka dnevnega reda je: ureditev časniških plač.

— Obratno ravnateljstvo južne železnice objavlja: Danes se je otvoril redni osebni promet na progi Gornja Radgona—Ljutomer. Vozijo nastopni vlaki: 1. Odhod iz Ljutomera 6.22, prihod v Gornjo Radgono ob 7.12. — 2. Odhod iz Ljutomera 17.31, prihod v Gornjo Radgono 18.21. — 3. Odhod iz Gornje Radgone 7.57, prihod v Ljutomer 8.46. — 4. Odhod iz Gornje Radgone 19.03, prihod v Ljutomer 19.52.

— Bej proti tajni prostituciji v Zagrebu. Zagrebška policija je začela zadnji čas preganjanje tajno prostitucije, ki se je bila razpasla po mestu. V nedeljo je priredila pogon in zasačila 21 takih izgubljenk. Kako se v prostituciji meša »visoka« družba z najnižjimi odpadki človeštva, priča dejstvo, da so nekatere teh »dam«, ki so bile večinoma vse kaznovane že tudi radi tatvine in iz mesta izgnane, stanovale na Jelačićevem in Pejačevićevem trgu, kjer so kavalirji plačevali za sobo za eno noč po 400 K. Med aretiranimi ženskami je najmlajša stara 16, najstarejša pa 43 let! Zdravniška preiskava je dognala, da je bilo med 21 vla-

žugami 15 spolno bolnih. Ikar je bilo pridige ne razume, mu ni po nemi!

— Zahteve zasebnih nameštencev na Hrvatskem. Minulo nedeljo se je v Zagrebu vršil shod zagrebške podružnice Saveza privatnih nameštencev. Na shodu so sklenili, da pošljejo vsem delodajalcem in njihovim organizacijam spomenico, v kateri zahtevajo 50—90 odstotno zvišanje plač in eno do trimesečno plačo kot nakupni prispevek. Spomenico so izročili 12. t. m. Rok za odgovor je 14 dni.

— Švicarski škofi proti marksističnemu socializmu. Švicarski škofi so izdali skupno pastirsko pismo, v katerem se obračajo proti marksističnemu socializmu in pravijo: »Kdor javno izpoveduje socializem kot sistem, njegove temeljne misli in glavne cilje ali kdor se jemu bori in agitira za socialistično stvar ter v tem mišljenju trdovratno vztraja, ta nima predpogojev, ki so za vršenjem prejemakega zakramenta neobhodno potrebni«.

— Nesreča. Na polju strmi Blažulčevi njivi na Prapročah je pri branju zdrsnilo enemu konju, ki je pri padcu potegnil še drugega sovpežnega konja za seboj, ter sta oba padla v spodaj ležečo udrtino, okoli 2 m globoko brezno, kjer sta oba poginila. — Nesreča, deloma pa tudi ne previdnost, ker se nevarni kraji ne ograda.

— Bik je bil ukraden posestniku Mihi Peternelju v Davčah št. 4. Ukradeni bik je bil eno leto star, lepo raščen in 4000 kron vreden. Tatovi so ga odgnali v smeri Petrovo Brdo—Podbrdo proti demokracijski žrti.

Ljubljanske novice.

lj Seja Ljudskega odra se vrši danes zvečer ob 7. uri — točno! Igralci »Scapinove zvijače« naj se zglase v pisarni.

lj Razpokoženje na ulici. Ljudstvo je radi položaja na Koroškem precej potrto. Vsi pogovori se sučejo samo krog tega, za naš narod tako zelo važnega vprašanja. Glavno ogorčenje se obrača proti vladi v Beogradu, ki je storila vse premalo za Koroško in je radi svoje prevelike popustljivosti zagrešila velik del poloma. Vsem se smilijo oni Korošci, ki so kljub terorju in strašni nemški agitaciji za nas glasovali. Eno samo mnenje prevladuje pri vseh ljudeh, naj naše čete zasedejo ozemlje, da ubranijo naše ljudi pred nemškimi grozodetstvi, dokler se strasti ne poležejo, da bo mogoč razgovor in sporazum. Če se v tem oziru nič ne ukrene, bo nezadovoljnost ulice, ki vendar čuti s svojimi brati na Koroškem, priklopela do vrhunca. Naj se popa-vi vsaj zamujeno!

lj Dijaške manifestacije v Ljubljani. Danes okrog desete ure dopoldne so prišli v Ljubljani manifestirati dijaki za Koroško. V dolgem sprevodu so v sklenjenih vrstah korakali po mestnih ulicah in obšli vse šole, v katerih se je vršil pouk in so z glasnimi klici in življi zahtevali, naj se šole zaprejo in dijaki izpuste. Na ta način se je nabrala ogromna množica same šolske mladine, ki se je s prepovednim pesmi: »Doli s Svabi, nočemo jih več!« in »Koroška je Jugoslovanska« podala skozi mesto. Demonstracija je bila dokaz, kako težko nas je zadela usoda Koroške in kako velika krivica se nam je zgodila. Med tem, ko to pišemo, manifestacije še niso končane. Dopoldne se vrši stanek visokošolskega dijaštva. Mladina pač ne more priznati rezultata večstoltnih krivice, ki se nam je godila na Koroškem, kakor je tudi ves naš narod ne more priznati in je ne bo nikoli priznal.

lj Tedenski izkaz za Ljubljano izkazuje 25 novorojencev in 25 umrlih. Od

LISTEK.

Nezgoda.

(Konec.)

Poročila sta se in v začetku je šlo vse dobro. Imela sta malega dečka, bil sem njegov boter in imenoval sem ga Kamila v spomin na svojo mater. Kmalu po njegovem rojstvu pa je začel Filip postajati nereden. Motil sem se bil v njem, on ni bil za zakon, preveč je ljubil zabavo in veselje. Gospod župnik, vi živite v revnem okraju in poznate že na izust to žalostno povest... delavec, ki postaja vedno bolj len in pijanec, ki dva ali tri dni nič ne dela, ki ne prinaša tedenskega zaslužka domov in prihaja domov le potem, ko je cele noči prebrodol, da razgraja in prepeva svojo ženo. Niti dve leti ni trajalo in Filip je že bil eden teh nesrečnikov. V začetku sem ga skušal svriti in včasih si je prizadeval ves rdeč od sramu, da bi se poboljšal. Toda to ni trajalo dolgo... in če sem ga posvaril, je vzrotil, in če sem prišel k njemu v stanovanje, iz katerega je bil odnesel večino pohištva v zastavljalnico, in videl ubogo Katarino, vso blede in suho vsled žalosti, je postal divji... Enkrat si je celo upal trditi, da je ljubosumen na me in svoje žene, ki je bila pošena kot nobena druga, in me opomnil na to, da sem jo

ljubil, da jo še ljubim, in druge neumnosti in nesramnosti, da me je sram, jih ponavljati — Da, ta dan bi se skoraj zakadila eden v drugega!... Storil sem, kar sem moral: nisem več prihajal h Katarini in njenemu otroku, Filipa sem pa le včasih slučajno srečeval, če sva imela na istem prostoru delo.

Saj me razumete, bil sem preveč naklonjen Katarini in malemu Kamilu, nitim jih mogel čisto zanemarjati. Ob sobotah zvečer, ko sem vedel, da je odšel Filip s svojimi tovariši, da zapije svoj zaslužek, sem se sprehajal v tistem delu mesta, srečal včasih dečka, se pogovarjal z njim, in da ni odhajal praznih rok, če je bila prevelika revščina v hiši, si lahko mislite. Mislim, da je ta ničvredni Filip vedel, da sem podpiral njegovo družino, in da je zatisnil oči, ker mu je bilo to prav ugodno... Hočem hitro končati, ker je povest prežalostna. Leta so potekala, Filip se je vedno bolj poglabljal v svojo strast; Katarina pa, ki sem jo podpiral, kolikor sem mogel, je vzgojila svojega sina, in zdaj je lep dečko dvajsetih let, dober in pogumen kakor ona... Ni delavec, učil se je, naučil se je risanja v večernih šolah in sedaj je pri nekem stavbeniku, kjer si mnogo zasluži. Četudi je stanovanje še sedaj vedno žalostno, če je pijanec prisoten, gre vendar že bolje, ker je Kamil zelo dober za svojo mater. Ko sem po enem ali dveh letih spet srečal Katarino, se je zelo spremenila, uboga žena!

Ko sem jo videl z njenim sinom, ki je bil oblečen kot gospod, se mi je razveselilo srce.

Ko sem pa včeraj zvečer srečal Kamila in mu podal roko — saj ni bil ponosen in se ni sramoval moje umazane zidarske suknje — sem videl, da se je čisto spre-menil.

»Kaj se je zgodilo?«
»Imel sem nesrečo pri vadljanju na vojaškem poveljstvu, potegnil sem žreb za kolonije in moram kot mornar v kraje, kjer večina umrje za mrzlico; vsekakor moram za pet let proč, pustiti mater samo, brez pomoči, z očetom, ki še nikoli ni toliko popaval kakor ravno sedaj in ni bil še nikdar tako hudeben; umrla bo vsled tega. Dragi boter, mi reveži smo res prekle-ti!«

Ah, kako strašno noč sem preživel! Pomislite vendar gospod župnik, dvajset let truda te uboge ženske uničenih v eni minuti vsled neumnosti slučajja, ker je mladi mož priel v vreči nesrečno loterijsko številko. Tako sem bil danes zjutraj sključen kakor starček po neprespani noči, ko sem šel k hiši, ki jo zidamo na boulevardu Arago. Kaj pomaga, če je človek žalosten, vkljub temu je treba delati, kaj ne da? To-rej sem zlezal na vrh, na tramovje, hišo smo namreč dovršili že do četrtga nadstropja, in začel sem polagati okeno. Naenkrat čutim udarec na rame. Bil je Filip!... Delal je samo še, kadar se mu je

ljubilo in spoznal sem takoj, da je prišel za en dan na delo, da bo imel za pijaco. Stavbenik pa, ki bi bil moral plačati globo, če ne bi bila hiša gotova do izgovorjenega roka, je vsakega sprejel na delo, kdor se je le oglašil.

Jaz že dolgo nisem bil videl Filipa in sem ga komaj spoznal. Začgan in posušen od žganja, s čisto sivo brado in tresočimi se rokami ni bil to več starec, bil je podrtija.

»Torej,« sem mu rekel. »Fant je potegnil nesrečno številko!«

»In potem?« je odgovoril z ostrim glasom in hudobnim pogledom. Kaj me misliš tudi ti nadlegovati s tem, kakor Katarina in Kamil?... Fant bo napravil kakor vsi drugi, služil bo domovini... Vraga! vem, kaj jih jezi, moje ženo in mojega sina... Če bi bil jaz mrtev, mu ne bi bilo treba od-potovati!... Pa tem slabše zanj! Jaz sem še krepak in Kamil ni sin vdove.

Sin vdove!... Ah, gospod župnik, zakaj je bil izrekel to nesrečno besedo? Hudobna misel mi je prišla takoj in zaustila me ni celo jutro, ko sem delal ob strani tega nesrečnega. Predstavljal sem si, koliko bo trpela uboga Katarina, ko ne bo več imela svojega sina, ki jo brani in brani, in da bo ostala čisto sama s tem pijan-cem, ki je bil sedaj že čisto podivjan in

* Edini sin, ki podpira revno mater-vdovo, je namreč po francoskem zakonu vojaščine prost.

umrlih je 13 tujcev. Griža je pojenjala; za njo jih je obolelo 9, a umrli so trije.

Jugoslovanska Strokovna Zveza.

SKUPINAM JSZ.

Izredni občni zbor Jugoslovanske Strokovne Zveze se vrši dne 24. oktobra ob 3. uri popoldne v knjižnični dvorani Jugoslovanske tiskarne. Na dnevnem redu je povišanje prispevkov in slučajnosti. Razposlane so tozadevne okrožnice. Skupine naj se potrudijo porazgovoriti, da pride zastopnik pripravljen na občni zbor. Za slučaj, da ima kaka skupina nov predlog, naj ga javi pravočasno.

Tržič. V ponedeljek ob 8. uri zvečer bo v Domu sestanek kršćansko-socialnega delavstva.

Tržič. Odbor jugoslov. strokovne organizacije je postavil obširno spomenico, v kateri je popisal žalostno stanje, v katerem se nahaja čevlarska obrt osobito po tovarnah Mally, Kozina, ki primanjkuje potrebnega usnja in se bo delo prej ali slej moralo ustaviti ter bo pred zimo delavstvo prepuščeno bedi in revščini. Spomenica, katero je kršćansko socialno delavstvo izročilo dr. Gosarju, opozarja vlado na te razmere in prosi od pomoči.

Delavska zveza.

SESTANEK ZAUPNIKOV »DELAJSKE ZVEZE«

Se vrši 24. oktobra po občnem zboru »Jugoslovanske Strokovne Zveze«. Prostor: Knjižnična dvorana Jugoslov. tiskarne.

Javen volilni shod v Tržiču je sklical dr. Gosarju, katerega je mnogobrojno število poslušalcev navdušeno pozdravilo kot dobro znanega prijatelja delavstva. Dr. Gosar je v svojem govoru pojasnil samoupravo, kakršno si želi slovensko ljudstvo in za kogo bo šla Slov. ljudska stranka v volilni boj. Pozival je navzoče delavstvo na krepko agitacijo za kandidatno listo SLS.

Komenda. V nedeljo, dne 24. oktobra se vrši javen delavski shod »Delavske zveze« v Komendi ob 3. uri popoldne v Društvenem domu. Govornik pride iz Ljubljane. Prosim vse tovariše in tovarišice, da krepko agitirajo za udeležbo na shodu.

Ježica. V nedeljo, dne 10. oktobra 1920 se je vršil v Društvenem domu na Ježici dobro obiskan shod Delavske zveze. Pristopilo je nekaj novih članov. Delavska zveza se razširja. Njena počta raste.

Delavska Zveza v Žireh. — Odbor krajevne podružnice DZ v Žireh je v svoji seji dne 3. t. m. obširno obravnaval vsa sedaj prečeta vprašanja ter se podrobno pečal s sedanjim položajem delavstva z ozirom na bližajoče se volitve v konstituentno. Debate so se udeležili vsi odborniki ter povdarjali čustva in mišljenje našega malega človeka. Sestavile so se zahteve in poslane vodstvu Delavske zveze v Ljubljano.

Rudar.

Črna — Mežica. Predolgo smo čakali, vendar stvar se ni zastarela. Gotovo se še vsak spominja, kdor bere »Večerni list«, ko smo poročali, da se je naš tovariš v vse sposoben...

Na sosednji uri je bilo enajst in vsi tovariši so šli doli na zajutrek. Filip in jaz sva ostala zadnja; ko sva pa stopila na lestvo, me je izvijajoče pogledal in rekel z glasom, hripavim od žganja: »Kot vidiš, še vedno nisem vrtoglav... Kamil se ni blizu časa, ko bo sin vdove!«

Tedaj mi je pa stopila kri in jeza v glavo in z obema rokama sem prijel konec lestve, na kateri je stal Filip in z enim sunom sem vse strmoglavil v globčino!...

Obležal je na mestu mrtve in vsakdo je mislil, da se je zgodila neizgovorna. Toda sedaj je Kamil sin vdove in ostane doma.

Poglejte, to sem storil, gospod žubnik, in to sem moral povedati vam in ljubemu Bogu. Jaz se kesam radi tega in prosim odveze, to se razume... toda ne bi hotel videti Katarine v žalni obleki, roko v roki s svojim sinom in vso srečo; mogoče bi več ne obžaloval svojega zločina... Da se temu ognem, se bom izselil, odpotoval bom v Ameriko. Kar se tiče pokore... glejte, gospod župnik, tu imate zlati križec s srcem, katerega je Katarina odklonila, ko mi je priznala, da ljubi Filipa; ohranil sem ga v spomin na edine dobre dni, ki sem jih imel v svojem življenju... Vzemite ga in prodajte ga, denar bo za reveže.

Ali je dobil Jakob odvezo od abbéja Fabera? — Gotovo je samo to, da stari duhovnik ni prodal zlatega križa. Potem ko je dal denar, kolikor je bil približno vreden, v cerkveno puščico, ga je obesil kot »ex-voto« na oltar kapele Brezmadežne, kjer pogosto moli za uboga židara.

tukajšnjem rudniku ponesrečil. Kako je prišlo do te nesreče, se bi lahko veliko in na vse strani razpravljalo, ako bi se hotelo priti do pravega vzroka. Da je on stopil na dvigalo, je bilo seveda pogrešeno, zato pa naj omenimo tu nekoliko stvari, ki bi se naj uredile v našem rudniku. Kdor ima količjak pojma o »šahthi«, bo vedel, kaj se pravi vsak dan hoditi po tistih lestvah; pa dol se že še pride, ampak nazaj gor, ko se konča delo, je treba utrujenim lesti po lestvah navzgor. Od rudniškega vodstva je pod kaznijo prepovedano, stopiti na dvigalo. Morala bi pa to veljati za vse in ne samo za delavce. Nadkopaci in pazniki se lahko vozijo z dvigalom iz šahta. Da se pa mi s to prepovedjo kolikortoliko strinjamo, je radi tega, ker dvigalo ni zavarovano. Ker ni zavarovano, se bi ne smel nihče voziti po njem, ker je za vse enako nevarno, kakor za delavce, tako za uradnike. Lahko se zgodi, da imamo vsako leto nesrečo. Po našem mnenju bi se pa dalo to popolnoma v zadovoljstvo vseh urediti, in da bi ne bilo nevarnosti, da bi se še kdaj pripetilo kaj takega, kot se je že. Na primer: Pri dvigalu »šola« bi se naj krog in krog potegnili žičnata mreža, spredaj in zadaj pa bi se napravila vrata, katera se lahko med delom vzamejo proč, kadar se pa kdo pelje, se pa zopet nataknejo gor. Na ta način bi bilo popolnoma varno, peljati se po »šahthu«. Ako bi se dvigalo tako zavarovalo, potem šele naj bi se dovolila vožnja po šahthu. S tem bi izostala tista zavist, ki nastane včasih med delavstvom, ki je pa popolnoma razumljiva. Če delavec, ki je utrujen od dela, da komaj vlači noge za seboj, vidi, kako se paznik ali nadkopac udobno vozi, ki pa ni toliko utrujen, kot on, je jeza razumljiva. Koliko nepotrebnih kletev in zabavljanja nastane tako. In zakaj? Če se drugi lahko vozijo, naj se še delavec, ki je vendar bolj upravičen! Tiste varnostne naprave bi se pa tudi lahko napravile. Moralo bi se seveda tudi v tem slučaju gledati na to, da se predpisi spoštujejo, da se vrata vsakokrat zaprejo, potem bi pa bila taka nesreča skoro izključena. Po drugih rudnikih imajo povsod tako urejeno. Upajmo, da se bodo tudi naši gospodje pri vodstvu pobirali za to, da se tudi pri nas uredi ta zadeva v prilog in zadovoljstvo vseh!

Tobačno delavstvo.

TOBAČNI VPOKOJENCI.

Sestanek tobačnih vpokojencev se je vršil v torek, dne 12. oktobra 1920 v prostorih »Krekove prošvete«. Tovariš Gorčič jim je orisal nekoliko delo organizacije v zadnjem času z ozirom na njih gmetni položaj. Na sestanku se je sklenilo, da se skliče shod tobačnih vpokojencev za v torek, dne 19. oktobra 1920 ob 2. uri v prostorih »Ljudskega doma«. S tem se je zaključil dobro obiskan sestanek. — Tobačni vpokojenci, vsi na shod v »Ljudski dom«, ki se vrši v torek, dne 19. oktobra ob 2. uri pop. — Dnevni red: Zadnji uspeh organizacije.

Usnjar.

Križe pri Tržiču. Podružnica Zveze usnjarjev v Tržiču je poslala na sestanek usnjarjev v Križe v nedeljo 3. oktobra dva zastopnika. — Sklenilo se je: 1. Kar je članov, ki spadajo v Zvezo usnjarjev v Križah, se priklapijo podružnici Zveze usnjarjev v Tržiču. — 2. Prispevke bo pobiral zaupnik iz Križev koncem vsakega meseca in jih bo prinesel v Tržič koncem vsakega meseca, odkoder se bodo pošiljali v Ljubljano. V Tržiču se že pobirajo prispevki po novem poslovniku Zveze usnjarjev. Ljubljana. Danes zvečer ob 5. uri se vrši sestanek skupine Ljubljana (Zveze usnjarjev) v mali dvorani Ljudskega doma. Predmet: Mezdno gibanje usnjarjev po večjih obratih. Pozivljajo se vsi člani, da se zanesljivo udeležijo sestanka.

Cestar.

Cestarjem kamniškega okraja. Že naznanjeni sestanek cestarjev kamniškega okraja se ne vrši v nedeljo dne 24. oktobra, kot je bilo naznanjeno v zadnji številki, ampak v nedeljo, 31. oktobra t. l. ob pol 10. uri dopoldan v čitalnici Jugoslovanske strokovne zveze v Kamniškem domu v Kamniku. Sestanek je preložen, ker bo poročevalec radi izrednega zbora JSZ v Ljubljani nujno zadržan. Na svidenje 31. okt.

Kemični delavec.

Ravnateljstvu I. jugoslov. tovarne barv in olja je poslala Jugoslovanska strokovna zveza sledečo spomenico: Ogroženi položaj in jako slabe sedanje razmere nas silijo, da se zavzamemo za delavstvo, zaposleno v Vaših tovarnah: Dol, Videm, Kleče in Podgrad, in Vas tem potom prosimo, da blagovolite p. n. ravnateljstvo v najkrajšem času urediti plače svojim uslužbencem. To pa v kategorijah in sicer: 1. Tovarna Podgrad: nadmlinarju 8 K 50 vin. na uro, mlinarju 8 K na uro. 2. Mlinarji tovarne Kleče, Videm, Dol, mlinarju 7 K 50 vin. na uro. 3. Delavci v mlinu in bobnih: delavcu 7 K na uro. 4. Delavcem na sušilnicah in pri različnih delih: delavcu 6 K 50 vin. na uro. 5. Mladostni delavci in delavke: delavcu oziroma delavki 4 K 50 vin. na uro. 6. Sodarji: ne več akord, pač pa posameznemu 8 K 50 vin. na uro. 7. Hlapci: mesečna plača naj se jim zviša za 100 K mesečno. Upamo, in prav nič ne dvomimo, da nam p. n. ravnateljstvo omenj. tovarnen ugodi s tem, da ustreže prav z vsem svojemu delavstvu, ki, ako se pomisli na razmere, v kojih danes živimo, res ne more pri svojem težkem delu izhajati s svojimi dosedanjimi neurejenimi plačami.

Predilniško delavstvo.

Tržič. Socialni demokratje so sklicali pretekli teden sestanek predilniškega delavstva obeh organizacij, da se dogovore o zvišanju plač. Odzvali smo se z dobrim namenom, da skupno nastopimo za naše koristi. Toda mesto stvarnega pogovora smo čuli zabavlje na osebe, ki nimajo z našim delom in v naši tovarni nobenega opravka. Znani Bedina, ki niti predilničar ni, je imel veliko besedo. Dobro so tem zabavljačem posvetile naše ženske, pred vsem pa Štacin in tovariš Stenovec. Zapomnijo naj si rdečkarji: Za skupen nastop za delavske koristi smo vedno pripravljeni, nismo pa pripravljeni poslušati vaših napadov in sramotenj.

Tiskarniško pomožno delavstvo.

Nad vse slab je dnes, v primeri z drugimi nekvalificiranimi delavci, položaj tiskarniškega pomožnega osebja. Povsod in pri vsakem povišanju plač, ki se zgodi v tej ali oni tiskarni, so oni zapostavljeni in nič upoštevani. Čeravno bi se moralo ravno pri njih upoštevati najslabše in najtežje delo, ki ga oni opravljajo. A vendar pa se jim poviša le za par kronic, medtem, ko se za druge stvari izdajajo naravnost ogromne vsote. Privoščimo vsakemu, ker vemo, da vsak težko še s tako velikim zaslužkom živi danes, a vendar ima to delavstvo le najtežje delo, želedec pa ravno tak ko ga imajo drugi. Naša zveza je storila tu prepotrben korak in se je takoj zavzela zanje. Prvo seveda pri najbolj prizadetih in najbednejših. Ti so danes prav gotovo v Prevaljah na Koroškem. J. S. Z. je zahtevala zanje takojšen povišek in čez 50 %, da se jim vsaj malo zboljša njihovo res ogroženo stališče. Mislimo pa, da bode tudi drugod potreba podrežati. Upajmo, da povsod z uspehom!

Slamnikar.

Domžale. V nedeljo 10. t. m. se je vršil v Domžalah v društvenem domu shod slamnikarskega delavstva. Povdarjalo in sklenilo se je sledeče: 1. Slamnikarska obrt je domača obrt, ob kateri naj tu stanujoče delavstvo najde svoj zaslužek. Domače delavstvo ne more pripustiti, da bi se brez potrebe uvažali tuji in mu odjedali zadnji grizljaj od ust, tako da bi se samo moralo seliti v tujino. — 2. Zborovanje slamnikarskega delavstva v Domžalah ima znak protesta proti vladi — poverjeništvu za soc. skrbstvo, ki še ni odgovorilo na vlogo slamnikarskega delavstva, vloženo potom slamnikarske organizacije in okrožnega tajništva Jugoslov. Strok. Zv. v Kamniku. — 3. V Domžalah se ustanovi za vsako tovarno Oberwalder, Sadstätter in Kurzthaler posebna skupina JSZ. — 4. 17. t. m. se vrši slamnikarska anketa v Mengšu. Smoter ji je izvolitev osrednjega odbora slamnikarske zveze in razgovor o vseh važnih gospodarskih in strokovnih zadevah, ki tičejo slamnikarskega delavstva. — Enkete se udeležijo vsi trije odbori slamnikarskih skupin JSZ iz Domžal, 7 odborikov in 9 zaupnikov. Vršijo se v društvenem domu ob 8. uri zjutraj.

Enketa slamnikarjev v Mengšu. Dne 17. oktobra t. l. se vrši v Mengšu zborovanje slamnikarskega delavstva. Pričetek točno ob 8. uri zjutraj. Spored enkete: 1. pozdrav, 2. referat o nalogi Zveze slamnikarskega delavstva; referira tov. Kogej, 3. pregled novega pravilnika in poslovnika Zveze slamnikarskega delavstva, 4. bodoče naloge slamnikarskega delavstva, 5. slučajnosti. — Ker bo anketa izredne važnosti za ves razvoj slamnikarskega delavstva, je obvezna udeležba vseh odborov skupin in tudi izvoljenih zaupnikov. — Naj bo to zborovanje ob enem glasna manifestacija za naše upravičene zahteve. Pokazimo, da hočemo iti preko prezirov od strani naših delodajalcev in da hočemo tudi preko vseh mlačnežev med delavstvom vztrajno naprej k dosegu naših zahtev. Anarhiji, ki vlada na zgoraj in spodaj, mora biti konec. Mi hočemo nogo po tla in reda. To da

bomo dosegli le potom disciplinirane organizacije. — Okrožno tajništvo Jugoslovanske strokovne zveze v Kamniku.

Železničar.

Nekaj odgovora. Strahovit krik so zagnali »Zvezarji« na »Večerni list« in na vse, kar gospodom okoli »Zveze« ne uga. Kljub temu, da se sami imenujejo najboljši katoličane, pa sami ne vedo, kak izraz bi rabili v svojem strokovnem glasilu, da bi bolj umazano udrihali čez katoličanstvo in tiste, ki ne verujejo njim in njihovemu glasilu! Seveda, mogoče se jim bode pa posrečilo kakor nekaj socialni demokraciji, ko je prišla h krščanskemu delavcu v ovčji obleki, češ, mi nimamo z vero in katoličanstvom nič opraviti, mi delamo samo za dobrobit proletarijata, na drugi strani je bilo njih glavno geslo le po »farjih« in proti vsemu, kar je katoliškim članom še sveto. Naše somišljenike imajo radi v svoji organizaciji socialisti, komunisti ali pa »Zvezarji«. Samo duhovnike in stranko je treba pokazati v pravi podobi strašila, potem se jim ne bode treba bati, da jih zgubijo iz svojih organizacij.

O Prometni zvezi lahko pišete, kar Vam drago. Očitati nam ne more nihče, da smo komu, ako ravno ni bil naš somišljenik, na ta ali oni način škodili ali vplivali, da bi se mu krivica godila, kakor se je to že delalo od strani »Zveze«. Ali želite, da si popolnoma izprašamo drug drugemu vest? »Prometni zvezi« ne bode škodovalo. »Zvezi« pa gotovo.

Čudno se nam zdi kako je to, ako je »Zveza jugosl. železničarjev« strokovna delavska organizacija in je kot taka gotovo nasprotnica upravi, da ima edino ona prednost in pravico v uradu pri obratnem ravnateljstvu juž. železnice, ljudem nadležno usiljevati pristopnice v »Zvezo jugoslov. železničarjev«? Ako je organizacija kot taka samo za koristi železničarjev, je gotovo nasprotna upravi. In uprava ne bode trpela, da se bode kaj takega dogajalo, naj si bode od katere koli strani. Skandal je, da se od nekaterih odločilnih gospodov pri obratnem ravnateljstvu kaj takega tripi. Prosta volja je, da se tudi gospodje pri obratnem ravnateljstvu organizirajo, kamor je njim drago in to lahko store izven svojih uradov. Časa imajo dovolj. Zato je nepotrebno, da se od gotovih gospodov uradnikov pri obratnem ravnateljstvu umetno vpliva na novo nastavljene moči, češ, moraš biti naš član, ako ne, nisi naš prijatelj ali naša prijateljica in ti bomo že delali ovire na vse načine.

Mislimo, da je gospodom pri obratnem ravnateljstvu znano, ali mogoče še od njih dovoljeno, ko so nekatere na novo v službo nastopivše moči službo nastopile, da so od gotovih gospodov ali gospodičen že izgotovljene pristopnice k »Zvezi jug. železničarjev« bile na mestu, zahtevala se je pristopnina in članarina, in če dotičnik ni imel slučajno denarja, se je že poskrbele, da je kdo nemudoma posodil.

Železnica je obrat za vse sloje, za vse stranke in tudi vzdržavana od vseh strank in vseh slojev, torej bomo prosili gospode pri obratnem ravnateljstvu, naj uvedejo najprvo nepristranost pri obratnem ravnateljstvu in potem tudi po drugih takih uradih. Ako se pa tako sme še dalje dogajati, naj si železničarji sami naredijo sodbo, kam pes taco moli. Pisanje Deržičevega lista pa je navadna demagogija, ki ima namen železničarje slepiti. Vemo, da večina članov ne odobrava tega pisanja, a vsak se boji Deržiča, ki je pri železnici vpliven gospod.

In če liberalna gospoda okrog tega lista zabavlja zoper kapitalizem, je to toliko vredno kot solze volka nad usodo ovce, ki jo je požrl.

Čipkarica.

Vložila se je prošnja na delžno vlado, poverjeništvu za socialno skrb, da bi se otvoril na Vrhniki zimski čipkarski tečaj. Poverjeništvu nam je odgovorilo, da je odstopilo dopis v rešitev poverjeništvu za uk in bogočastje, ki je kompetentno, da reši to zadevo. Mislimo, da ne bo brez uspeha, ker tečaj je nujna potreba za ondotne čipkarice. Treba je dati čipkaricam priložnost in sredstva, da se lahko izobražijo in izpolnijo v svoji obrti. Upajmo, da bo stvar ugodno in hitro rešena. Sedaj na enem kraju, potem bomo šli pa naprej, seveda vprašanje je, ako bo dovolj učnih moči na razpolago. To pa še zaenkrat ni naša skrb. Gledati moramo, da utrdimo organizacije čipkaric še bolj, da bo kos svoji težavni nalogi.

Bolniški strežniki.

Colje. Pri nas se je ustanovila skupina »Zveze bolniških uslužbencev«. Skupina šteje 22 članov. Dolgo se nismo zganili. Se bomo pa sedaj potrudili, da popravimo, kar smo zamudili. Skušali bomo, da bodo naši tovariši in tovarišice v Ljubljani in Mariboru z nami zadovoljni. Uspehi, ki jih je dosegla organizacija bolniških uslužbencev, nam pa jamčijo, da je organizacija solidna in čvrsta. V delu je rešitev!

Kmetijski delavec.

V potu svojega obraza boš jedel kruh zemlje, je rekel Bog prvima dvema človekoma, ko sta grešila. Te besede se uresničujo najbolj kmetickemu delavstvu. Njemu je usojeno trdo delo od zore do mraka, dokler se ves utrujen ne vleže k počitku. Pri vsem tem pa bi bil še trpin zadovoljen, ako bi to trpljenje krilo najpotrebnejše, kakor: ob času neugodnega vremena hrano, čevlje, obleko itd. Ni se čuditi, kar se bere v časopisih, da se na tisoče ljudi seli na onstran morja, iskat si boljšega življenja, ker domovina mu ga noče dati. Zato je pričakovati pri nas v kratkem času, ko bo silno primanjkovalo delavcev, zlasti pa kmetijskih, ker stanje poslednjih je včasih nezno. Veliko slučajev kaže, da delavca ne smatrajo niti več za človeka, ampak bitje, ki se lahko z njim razpolaga poljubno, dokler se da, ko pa več ne more, ga pa izroče nesrečni usodi, ki ga tira v največje pomanjkanje in poslednjič v žalostno smrt. Navedem naj samo en slučaj: Pred nedavnim časom je imel bogat posestnik pridnega hlapca, ki mu je zvesto služil za malo krajcarjev približno 30 let. Ko pa se je revež postaral in zbolel, ga ni hotel več poznati, temveč pustil ga je bolnega ležati v štali na slami, polnega uši. Ko je pa nekoliko okreval, mu je še isto odpovedal. Poginuti bi moral na cesti, da se ga ni usmilila dobra žena, ki mu je dala stanovanje v borni koči, kjer so nekdanji trli lan. Od tod je hodil beračit od hiše do hiše, dokler ga neko jutro niso dobili mrtvega v koči.

Tako je bil poplačan za ves svoj trud, ki ga je imel v službi. Črno se mora delati delavcu pred očmi, ko premišljuje te slučaje, ki bi se jih lahko naštel mnogo. Zato se ni čuditi, da popuščajo delo na kmetih ter gredo iskat boljšega kruha v mesto in tovarne. Krščanski kmetje sami uvidevajo, da to ne gre, da to gre v njih lastno pogubo. Oni vedo, da je treba na vsak način rešiti žalostno stanje kmetijskega delavca. Gotovi samostojneži so začeli slepariti, češ, da so za delavca in mu žele vse dobro. Tako se je zgodilo pred kratkim na nekem taboru samostojnežev, na katerem so delavcem, ki jih je bilo s kmetiči, ki so pripeljali kazati svoje konjčke, nad tri četrtine, obljubljali vse dobrine sveta in še iste je prignal samo ples, ker brez istega oni itak nič ne opravijo.

Ali se ni samostojna kmetijska stranka ustanovila samo za boj proti delavcem? Ali ni samostojna kmetijska stranka, stranka kapitalistov in izkoriščevalcev, ki bi delavcu in malemu kmetu še to radi vzeli, kar ima. Torej delavci, proč od volkov v ovčji koži, od vaših izkoriščevalcev! Zakaj bi si kmetijski delavci ne mogli ustanoviti lastne organizacije, kakor so njihovi liberalni delodajalci ustanovili stranko? Organizacijo, na krščanskih načelih, kjer bomo delavci z lastnim nastopom tudi sebi v korist kaj dosegli. Če bomo pa čakali, kdaj nam bodo stranke kapitalistov pripomogle do boljših plač in bolniškega in starostnega zavarovanja, ne bomo pričakali nikdar nič. Torej delavci, pomagajmo si sami in združimo se v močno armado, kjer bomo vsi z enim glasom zahtevali preureditev poselskega reda, bolniško in starostno zavarovanje. Dokler delavstvo tega ne uvidi in se bo pustilo zapeljati raznim samostojnežem, tako dolgo bo ostalo suženj svojega gospodarja. Kmetijski delavec.

Razne novice.

PREMOK — VELESILA.

Mislimo si, da bi se bil kateri slaven mrtvec — Cezar, Ludovik XIV., Napoleon — udeležil nedavne mirovne konference v Spa, pa ga vidimo v duhu vsega začudenega, ko je slišal, da mora dati Nemška toliko in toliko premoga, kakor vojno odškodnino. Kaj čuda! Ob času Cezarja, Ludovika XIV., da celo v dobi Napoleona se nikomur še sanjalo ni, kako veljanskega pomena je premog za napredek človeške kulture.

Kako naj tedaj pojasnimo tem sencam, da bi brez premoga civilizacija modernih narodov skoraj mahoma zašla. Kako jim razložiti, da bi bila brez premoga poslednja svetovna vojna trpela le nekaj dni? Kako naj bi jim dopovedali, da se politična moč modernih držav čim dalje bolj meri po njih premogovem bogastvu in da narodi, kateri ga nimajo, so po usodi obsojeni, da pridejo pod jeroobstvo onih, kateri ga imajo, najprej v gospodarskem in pozneje v političnem pogledu.

Težko je to-le razložiti živim, kaj šele mrtvecem. Kljub temu je mogoče ob kratkem pojasniti, zakaj je v moderni dobi premog tako veljanskega pomena.

Predvsem moramo pripomniti, da je ogromni razložek, ki je med modernim svetom in prejšnjimi civilizacijami, nastal z velikansko množino gonilne sile, ki jo nudi premog. Poizkusimo podati v številnih slikah te gonilne sile, ki nadomešča človeško in živalsko silo pri mehaničnem delu.

Po dolgih računih je dokazano, da more 190.000.000 ton premoga, ki se je slednje leto pred vojno nakopal na Nemškem, izvršiti tisto delo, ko 950 milijonov delavcev. Delavec-premog ima vrhutega še to prednost, da izvrši za tri franke delo, za kar bi delavec-človek zahteval približno 1500 frankov. Pripomnimo še, da 5000 premogarjev nakopije na leto milijon ton premoga, ki potem izvrši toliko dela, kot 5.000.000 delavcev.

Pomnožiti premogovo bogastvo kake dežele pomeni neizmerno pomnožiti njeno prebivalstvo. Dosti premoga in malo prebivalcev se bolje izplača ko malo premoga in dosti prebivalcev. Učeni profesor Lounay je dokazal, da je število prebivalstva velikih angleških mest rastlo kakor je rastla množina nakopanega premoga v njih okolici. Tako n. pr. Glasgow, ki je imel v letu 1801 le 80.000 prebivalcev, šteje danes že 800.000 ljudi. Sheffield, ki je bil v začetku 19. stoletja neznatno mesto, ima zdaj 380.000 prebivalcev. Liverpool jih je imel v letu 1700 samo 5 tisoč, a danes jih šteje 750.000 in še nekaj stotin čez. To prebivalstvo znači izpremembo premoga in bilo bi obsojeno od lakote umreti, če bi kakšen geološki prevrat uničil premog, od katerega živi!

Če količkej okoli sebe pogledamo, vidimo precej, v kakšni meri je moderna civilizacija odvisna od premoga. Vsakdo lahko uvidi, da bi prenehal železniški promet, če bi premog izginil. A statistika pove, da naše lokomotive nikakor ne porabijo vsega premoga. Železnica pogoltne približno samo 18 odstotkov nakopanega premoga, dočim ga potrebuje obrt 17 odstotkov, za kuho ga gre 19 odstotkov, v plinaricah ga zgori 7 odstotkov in 10 odstotkov ga porabi pridobivanje premoga samega.

V vojski je bil premog na prvem mestu. Brez njega bi ne bilo ne topov, ne streliva, ne živeža in Amerikanci bi ne bili prijadrali preko oceana, da bi prišli Francoski na pomoč.

Premog je postal tako neobhodno potreben, da so vse države, katere ga nimajo v zadostni množini, obsojene, da postanejo vazalne dežele onih držav, katere so bogate s premogom, kakor je Angleška. Zdaj umejemo, kako Angleška s svojim premogovim bogastvom redno pritiska na dežele, katere morajo od nje premog kupovati, da bi vzdržale svojo industrijo. To vodilno vlogo, katero imajo nekateri narodi, ki so bogati s premogom, dobro osvetljuje tudi vsa zgodovina nemške trgovine in obrti. Oboje se je tako mogočno razmahnilo, a to šele od leta 1880., ker je Nemška imela premoga v izobilju. Čim več ga je nagrebla, tem več je producirala. In čim več je producirala, tem več je izvažala in pridobivala novih in zopet novih trgov. V letu 1913. je dosegel nemški izvoz ogromno število 13 milijonov. Tako je Nemška začela tekmovali z Angleško za svetovni trg. Da bi jo premagala, si je Nemška zgradila močno vojno brodogradnjo in se pripravljala na vojsko, ki se je naposled res vnela. Tako se je zgodilo, da je bilo nemško premogovo bogastvo eden izmed neposrednih povodov spopada, ki je imel pridrugačiti svet.

Bodočnost narodov moremo prerokovati vsaj z nekaj sigurnostjo, ako le vemo, kako bogati so s premogom. Združene države ga nakopilejo na leto skoraj 600 milijonov ton, Angleška 300 milijonov ton, toliko, kakor Nemška pred vojno, Francoska 40 milijonov, dasi ga potrebuje 60 milijonov ton. Španska, skoraj zadnja v tej vrsti, ga nakopije približno samo štiri in pol milijona ton.

Premogovo bogastvo, katerega si bode naroda, določuje njegovo gospodarsko in politično stališče. Narod, kateri je primoran kupovati premog v tujini in ga drago uvažati, ne more poceni producirati in torej tudi ne izvažati. Ne preostaja mu drugega, nego oprijeti se produciranja drugih predmetov, katero ne potrebuje toliko gonilne sile: na urarstvo, na umetelno industrijo, na modne predmete itd., a posebno se ima posvetiti poljedelstvu, ki ga hrani.

Novi znanstveni izumi morda nekoč nadomestijo premog kot gorilno silo, a doslej še nismo tako daleč.

S poizkusi v laboratoriju, ki sem jih delal več kot deset let, sem dokazal, da je slednja snov vir mogočne energije, ki je še slutili nismo, namreč atomska

energija. Danes jo pridobivamo le v neznaten del, ali prišel bo čas, da jo bomo izkoriščali popolnoma. In izpremenilo se bo obličje sveta. Ko bo imel človek na razpolago neusahljive vire gonilne sile in ž njo tudi bogastvo, bodo prenehali današnji socialni problemi. Danes pa moramo živeti od tega, kar imamo, izrabiti moramo to trohico premoga, in skrbno iskati še kaj drugega. Še je treba, kakor gre, izkoristiti premog, ker se 90 odstotkov toplote pri kurjavi izgubi.

Važno kurivo je petrolej, ki izorno nadomešča premog, saj da kg petroleja 11.600 kalorij, dočim kg antracita le 10.000. Vse nove angleške križarke rabijo za kurivo petrolej, katerega ima baš zopet Angleška največ.

Kakor premogov nadomestek pride v poštev samo »beli premog«, to je vodna sila gorskih jezer, bistrice, vodopadov in ledenikov.

Nekateri statistiki trdijo, da bi vsi francoski vodopadi nadomeščali skoraj 20 milijonov ton premoga, kar je skoraj prav toliko, kolikor ga letno Francoski primanjkuje.

Precej smo se oddaljili od konference v Spa. Ali brez navedenih pojasnil bi ne bili umeli, zakaj se je s tako vneto vilo pogajanje o dobavi nemškega premoga. Dogovor je vezal Nemško, da bi dajala Francoski določeno množino premoga za ceno, kakršna je na Nemškem. Angleška daje Francoski tona premoga po 100 šilingov, doma ga pa prodaja po 40 šilingov. Nemški premog bi torej mogel tekmovali z angleškim.

Da bi preprečil tako konkurenco, se je trudil Lloyd George, da bi se Nemcem znižala množina premoga, ki ga imajo dajati Francoski, potem pa tudi, da bi Francoska nemški premog plačevala dražje. Tedaj s podporo Angleške more Nemčija Francoski premog prodajati štirikrat dražje, kakor ga prodaja doma. Francoska je sprejela te pogoje, ker premog mora imeti, naj velja, kar hoče, a Nemška, podpirana po Angleški, bi ji ga sicer ne dala. Še nikdar se ni tako vidno pokazalo, kakšne gnotne in pravne moči je premog narodom. Bodočo vojaško in pa gospodarsko nadvlado bo tvoril zopet premog. (Zaleti bi bilo, da bi služil res le ljudstvu v korist in ne v pogin!)

Gustave le Bon — Nenad Vojvodič.

Bogate premogove jame v neposredni bližini zlate Prage. Na posestvu bivšega grofa Nostica v Mešicah so odkrili — kakor poročajo »Narodni Listi« — bogate premogove sklade najboljšega črnega premoga. Premogove debele plasti se razprostirajo v smeri proti mratinski sladkorni tovarnici. Lastnik posestva je stopil z znanim milijonarjem Blechom in še nekimi drugim kapitalistom v družbo, ki bo v bližnji prihodnosti začela premog kopati.

Koliko sladkorja bodo letos pridelali na Češkem. Po dosedanjih analizah sladkorne pese se lahko računa, da bodo letos pridelali v češkoslovaški republiki približno 738.000 ton surovega sladkorja ali okoli 650.000 ton rafiniranega sladkorja, od katerega bo domači češki konsum potreboval približno 300.000 ton. Za izvoz ga bo določenega okoli 350.000 ton, ko bo ves rafiniran.

En vzgled.

Glasilu »Centrale krščanskih tovarniških in prometnih delavcev Nemčije« prinaša v številki 20. z dne 30. septembra 1920 poročilo o poslovnem letu 1919. Zdi se nam umestno, da priobčimo dotično poročilo, ker nasprotniki pravijo, da ni nikjer druge krščanskih socialistov kot v Sloveniji, da je ves svet socialnodemokratski in komunističen.

»Zveza krščanskih tovarniških in prometnih delavcev Nemčije.«

Članstvo.

Poslovno leto 1919 je z ozirom na prirastek članov razveseljivo. Stanje članov koncem leta 1918: 22.563; koncem I. četrtletja 1919: 33.749; II. četrtletje 1919: 43.412; III. četrtletje 1919: 48.292; koncem leta 1919: 48.642 članov. To je razvoj »Zveze krščanskih tovarniških in prometnih delavcev«. Tej zvezi se je priključila še »Zveza lončevinarjev in kamnosekov«. Ta zveza je štela koncem leta 1918: 10.898 članov in koncem leta 1919 je štela pa 20.860 članov. Tako je bilo članov v »Zvezi krščanskih tovarniških in prometnih delavcev« koncem leta 1919 78.502. Pri-

rastek članov znaša v »Zvezi krščanskih tovarniških in prometnih delavcev« 20.860. V »Zvezi lončevinarjev in kamnosekov« znaša prirastek 18.962. Skupaj znaša prirastek članov v letu 1919 45.041. Danes, 13. avgusta 1920 pa je znašalo članov v tej zvezi 100.000. Pomniti pa je, da je ta zveza le majhen drobec celotne strok, organizacije delavstva v Nemčiji.

Blagajniško poročilo.

Blagajniško poročilo obsega pa samo »Zvezo krščanskih tovarniških in prometnih delavcev«.

Dohodkov je bilo v letu 1919:

1. na prispevkih 1.055.672.— mark; na pristojbini 29.531.— mark; 3. na kalnih prispevkih 65.531,25 mark; 4. na splošnih dohodkih, obrestih, brosurah 40.062,69 mark; 5. saldo 1.1918 89.663 mark, skupaj 1.280.442.— mark.

Izdatkov je bilo v letu 1919:

1. uprava plače 42.613.— mark; 2. okrožna uprava oziroma plače 159.699.— mark; 3. odbitek skupin 141.391.— mark; 4. silo 66.666.— mark; 5. prispevek na cestno tralo 9.877.— mark; 6. izobrazba 6.333.— mark; 7. Pravno varstvo 14.476.— mark; 8. mezdna gibanja 359.170.— mark; 9. hrana poselna podpora 134.196.— mark; 10. hrana poselna podpora 53.793.— mark; 11. poselna podpora 5.245.— mark; 12. izredna podpora 600.— mark; 12. razno 88.096.— mark, skupaj 1.082.357.— mark; dohodki 1.280.442.— mark, izdatki 1.082.357 mark, preostanek z 31. decembrom 1919 198.085.— mark.

Vrednost inventarja je znašala na koncem leta 1919 114.199 mark, tako, da je bilo premoženje zveze skupaj 312.284 mark.

Mezdna gibanja.

Mezdnih gibanj je imela zveza v letu 1919 620. Do stavk je prišlo v 48 slučajih od teh 42 napadalnih in 6 odbijalnih. Pri meznem gibanju in stavkah je bilo udeleženih 41.265 članov. Od 620 meznih gibanj je bilo 384 z dobrim uspehom, 236 z delnim in 2 popolnoma brez uspeha. Povprečna višina se je dosegla skupaj za 41.265 članov kar je tedensko 1.307.006,35 mark, letno pa 67.964.330.— mark, 90 odstotkov članov je s kolektivno pogodbo zavarovanih.

To poročilo ne potrebuje nobenega komentarja. Za številke povedo, kakšna je organizacija, kaj je prava strokovna organizacija in kaj pomeni za delavca.

Zato, krščanski delavec, delavka, poročilo naših tovarišev v Nemčiji nam bo v bodrilo in v zgled.

ODGOVOR.

Črna. G. Salamonu na Prevali: vsled obilnih poslov odgovorjam šele v nedeljo. Speljal sem Vas na led, na katerem je Vam spodrsnilo. V svojem otroškem govoru pač ne kaže nobene »Salamske modrosti«. Ker torej Vi ne veste, kaj je povišal železniške tarife, Vam tem potom razodenem, da je ponovno zahteval železniški minister dr. Korošec od finančnega ministra Stojanoviča — demokracije — prispevek za železniške potrebe. Vam tega ni dal. Nato je bil železniški minister dr. Korošec prisiljen povišati železniške tarife samo za 100%. Finančni minister in drugi njegovi kolegi pa so temu nasproti hoteli izvesti 200, oziroma 300% zvišanje. To je resnica — vse drugo je laž. Nevednim rdečim delavcem lagati je laž. Kdor je pa malo čez prag svoje glave pogledal, je pa o resnici drugače poučen. V Črni, dne 28. sept. 1920.

Jos. Dobrovč, župnik.

Narodno gledališče.

Drama:

Sreda, 13. okt.: »Antifa«, uradna predstava. Izven.
Četrtek, 14. okt.: »Pygmalion«. A. Petek, 15. okt.: »Hasanaginica«. C. Sobota, 16. okt.: »Pygmalion«. D. Nedelja, 17. okt.: »Za narodov blagor«. Izven.

Opera:

Sreda, 13. okt.: »Od bajke do bajke«. Četrtek, 14. okt.: »Rigoletto«. C. Petek, 15. okt.: »Hofmannove priredbe«. D. Sobota, 16. okt.: »Od bajke do bajke«. Red E. Nedelja, 17. okt.: »Hofmannove priredbe«. Izven.
Ponedeljek, 18. okt.: zaprto.

Odgovorni urednik Jože Rutar.

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«. Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.

Auto-

mobili in kolesa
njih deli in oprema
pnevmatika
garaža in delavnica

J. Gorec

Ljubljana
Gospodarska c. 14
Vegova ulica 8.